

I. DÜNYA SAVAŞI'NDA KURULAN KONYA KÖY BEKÇİLERİ TEŞKİLATI

Ahmet ATALAY*

Özet

Tarih boyunca devletler, kendilerine gelebilecek iç ve dış tehditlere karşı önlemler aldılar. Askeri ve polise güvenlik kuvvetleri oluşturdular. Yardımcı olarak bekçi teşkilatları kurdular. Oluşturulan bu kuvvetler, ülkeleri dıştan gelecek saldırılara karşı korurken, ülke içinde de emniyet ve asayiş sağladılar.

Ancak bazı olağan üstü dönemler oldu ki toplumlar, güvenlik konusunda güç durumlarına düştüler. İşte bu anlardan biri de birçok ülkenin katıldığı I. Dünya Savaşı'dır.

I. Dünya Savaşı'nda, güvenlik konusunda en büyük zaafı yaşayan Osmanlı İmparatorluğu'dur. Osmanlı kendisine yönelen dış tehditlere karşı, birçok cephede mücadele ederken, memleket içerisinde de kanun dışı davranan vatandaşlarıyla uğraşmıştır. Bu vatandaşlardan bazıları kendi çıkarları doğrultusunda yasa dışı yollara müracaat etmişlerse de bazılarını da dış güçler, devlet aleyhine yönlendirmişlerdir. Bu anlamda, Konya'da da vatandaşların huzurlarını bozan yasa dışı olaylar meydana gelmiştir. Ancak dönemin Konya Valisi, kentin güvenliğini riske etmemiş ve önlemini, Konya Köy Bekçileri Teşkilatı kurarak almıştır.

Jandarma güçlerine yardımcı kuvvet olarak istihdam edilen bu kuvvetler, bu konuda üretilen pratik bir zekâ ürünüdür. Her hangi bir düzenlemeye tâbi değildir. Sadece aldıkları bir aylık eğitim sonucunda emniyet kuvvetlerine iltihak ettirilmişlerdir.

Anahtar Kelimeler

Konya, Bekçi, Teşkilat, İngiltere, Almanya

KONYA VILLAGE WATCHMAN ORGANIZATION THE FOUNDED DURING THE WORLD WAR I

Abstract

The states have taken measures against both domestic and foreign threats throughout history and founded military and police forces. In addition to these forces they established watchman organizations as second power. These forces not only defended their states against foreign attacks but also ensured domestic safety and security.

* Yrd. Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, Artvin/Türkiye.
ahmetatalay4208@gmail.com

However, there came a time when states had trouble in security affairs. The World War I, with many participants from all over the world, is one of the incident that can be given to this situation. Ottoman Empire experienced a great security gap during the World War I. While fighting with the foreign forces in many fronts, it also dealt with citizens violating the laws. Some of these citizens were violating laws for their own interest, while others were triggered to act against the law by the foreign states.

Accordingly, the illegal affairs that break the peace took place in Konya. But Konya Governor founded the Konya Village Watchman Organization in order to defeat such affairs. These forces, established as sub-forces of the gendarme, were the products of a creative mind. They were not exposed to any form of arrangement and joined to the security forces after a one month long training.

Key Words

Konya, Watchman, Organization, England, Germany

1-GİRİŞ

Devletlerin yıkılış nedenleri, iç ve dış tehditlerdir. Tarih sayfaları bu iki sebepten, yıkılmış ülkelerle doludur. Kaybolup gitmişlerdir. Aynı durum bugünkü milletler için de geçerlidir.

Bu nedenle toplumlar, her zaman karşılaşabilecekleri saldırılara karşı gerekli tedbirlerini alırlar. Çünkü söz konusu olan, yok olmak veya var olmaktır. Ya önlemlerini alıp yaşamlarını sürdürecekler ya da geçmişin derinliklerindeki yerlerini alacaklardır. Bundan dolayıdır ki milletler, en müşkül durumlarında bile, tehditlere kayıtsız kalmazlar. Her şartta birinci dereceden tedbirlerini en sert şekilde alırlar.

Dış kaynaklı tehditlerin, hangi yönden, ne şekilde, nasıl geleceği yetkilileri tarafından bilinebilir. Nedeni de, bazı tartışmaların veya olayların negatif olarak aralarında yaşanmış olmasındandır.

Söz konusu iç tehdit olunca, yaşanacak olan olumsuzlukları önceden sezinlemek zordur. Çünkü bu türden olayların müsebbipleri, o ülkenin kendi yurttaşlarıdır. Hangi vatandaşın nerede, ne zaman, neden dolayı tehlike arz edeceğini kestirmek zordur. İç tehlikelerden kitlesel gelişenlerin/ gelişebileceklerin bazılarının önüne geçmek mümkündür. Nedeni de, geçmiş zaman içinde, olayı gerçekleştireceklerin bazı çalışmalarının yeterince takip edilmiş olmasındandır. Ancak bireysel olarak başlayıp da gruplaşmaya dönüşenlerin faaliyetlerinin nelere mal olacakları pek bilinemez.

Şayet devletler dış tehditlere maruz kalmışlarsa ve onunla meşgul iseler, aynı anda içte de kanun dışı olaylar meydana gelmekteyse, bu durum o ülkeyi, içinden zor çıkacağı bir mecrağa götürebilecektir. İç çatışmaların yaşandığı toplumların çözümleri kolay, dağılmaları daha erken gerçekleşebilir.

2- I. DÜNYA SAVAŞINDA ASAYİŞ SIKINTILARI

1914'te, dünyanın kaderini belirleyen hâlâ Avrupa'ydı. Fakat emniyet ve asayiş yönünden sıkıntıların olmadığını söyleyemeyiz. Çünkü Avrupalı ülkeler ulusal çıkar kavramını esas kabul edip, savaşı haklı gösterecek sebepler, devletlerin çıkarlarını tehdit edici ya da milletin itibarına leke sürecektir haysiyet kırıcı davranışların olabileceği konusunda birleşmişlerdir¹.

Bu yüzdendir ki, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu Sırbistan ile Fransa-Almanya arasındaki savaşın pek mantıklı bir bağıntısı yoksa da, tehditler açısından birleştiği aşîkârdır.

¹ S. L. Mayer vd., *I. Dünya Savaşı Ansiklopedisi*, C. 1, İstanbul 1976, s. 9.

Dolayısıyla emniyet ve asayiş noktasından hareketle, görünürde olmasa da birbirlerinin altlarını oyduklarından bugün kafalarda bir tereddüt yoktur. Çünkü Viyana'nın Alsas'tan, ya da bir Fransız'ın bir Sırp'ının kaderiyle ne alıp veremediği olabildi. Üstüne bir de İngilizlerin savaşa katılması, Manş'ın her iki yanındakilerce de garip karşılanmıştı². Nedeni de, *"savaşın arifesine kadar İngiliz - Alman ilişkileri 20 yıldır hiç olmadığı kadar iyiydi"*³. Bu ise bir başlangıçtı. Sırada Japonya, Osmanlı, Çin, Siyam ve daha çokları vardı. Savaşa katılanların listesi dünyadaki belli başlı ülkeleri kapsayacak kadar genişleyecekti⁴.

Buradan da anlaşılıyor ki Umumi Harpte, hiçbir ülke kendini emniyet ve asayiş yönünden garanti etmiş değildir. Hatta aynı kaygı, genel bir durum olup savaş dışında kalanlar için de geçerlidir.

3- TEHDİTLER AÇISINDAN OSMANLI'NIN DURUMU

I. Dünya Savaşı başlamadan önce, iç ve dış tehditler açısından en endişeli ülke Osmanlı'ydı. Çünkü bu savaşta, *"geleneksel dostlarıyla geleneksel düşmanlarını karşılarında ittifak halinde buldular"*⁵.

Bu ülkelerden, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun Dışişleri Bakanı Baron Von Aehrenthal, Balkanlar'daki eski husumeti canlandırmış, Türklerin buralardan çekilmeleriyle zayıf ve birbirlerini yiyen küçük ülkeler üzerinde egemenlik kurmakla meşguldü⁶. Aynı yerde aynı gaye için uğraşan diğer bir ülke de Çarlık Rusya'ydı.

Ruslar, Balkanlar'ın dışında Karadeniz kıyıları, İstanbul, Marmara sahilleri, Boğazlar, Doğu Anadolu'yla da ilgilenmekteydiler. Fransa'nın hedefinde ise Suriye vardı. Osmanlı'dan kopararak oraya yerleşmek, doğuda siyasi ve ekonomik nüfuz kazanmak niyetindeydi⁷.

Prusya için de ganimet Anadolu'da, özellikle de Orta Anadolu'da yatmaktaydı⁸. Şoven, Pan-Germen hareketinin babası Paul Lagerde, *"Almanca konuşan halklar sınırlarını doğuya doğru genişletmelidir. Bu onların tarihsel kaderleridir"* derdi. Lagerde için, bazı ırklar soysuzlaşmıştı. Ve tarihin sırtında birer yükütlü. Türkler, Yahudiler ve Macarlar bunlar arasındaydı. Bu yüzdendir ki Almanlar, *"Almanya'nın Türk Mirası Üzerindeki İddiası"* isimli broşürlerinde şunu dillendirmektedirler. *"Osmanlı dağıldığı anda, Almanya bundan payını isteyecek olursa, hiçbir devlet buna ciddi olarak itiraz*

² Mayer vd., aynı eser, s. 6.

³ Mayer vd., aynı eser, s. 9.

⁴ Mayer vd., aynı eser, s. 6.

⁵ Bernard Lewis, *Orta Doğu*, Çev. Mehmet Harmancı, İstanbul 1996, s. 264.

⁶ Mayer vd., aynı eser, s. 10.

⁷ Kâzım Karabekir, *Gizli Harp İstihbaratı*, Yay. Haz. Emrullah Tekin, İstanbul 1998, s. 58.

⁸ Alan Palmer, *Osmanlı İmparatorluğu Son Üçyüz Yıl Bir Çöküşün Yeni Tarihi*, Çev. Belkis Çorakçı Dışbudak, İstanbul 1995, s. 212.

etmeyecektir”⁹. Kayzer II. Wilhelm’de buna benzer sözler söylemekteydi. Bir konuşmasında, “Alman çıkarları için Osmanlı öncelikli olmalıdır. Biz bunu sürdürmekte kararlıyız”¹⁰ demişti.

Osmanlı rejimini, “sahtekârlık ve yalancılığın dipsiz kuyusu” olarak nitelendiren William Edwart Gladstone’nin İngiltere’si de¹¹ Osmanlı’ya ait Orta Doğu’yu ele geçirme konusunda, Avrupalı rakipleriyle karşı karşıya gelmişti¹². İtalya ise, vatandaşı ve Osmanlı’daki ajanları, Musevi Emanuel Karaso sayesinde Trablusgarp’a çoktan yerleşmişti¹³.

İçteki emniyet ve asayiş konusunda Osmanlı, iki problemle karşı karşıyaydı. Bunların ilki, “öç alma peşinde olan çeşitli toplulukların hak talebiyle ortaya çıkmalarıdır”¹⁴. Bu grupların hepsi bağımsızlık istemekteydiler ve tamamı dış yardım almaktaydı. Geneli de Hristiyanlıklar¹⁵. Oysa onlar, Türklerden hep hoşgörü ve fayda görmüşlerdi¹⁶.

Yıkıcı faaliyetlere karşı mücadele eden Osmanlılar, ayrılıkçı grupların düşmanlarla olan bu işbirliklerini ne yaptıysa önleyemedi¹⁷. Çünkü ülke içinde uğranılan kişisel kayıplar, çekilen acılar ve yıkım ile I. Dünya Savaşı, Osmanlı adına öldürücü bir darbeydi¹⁸.

Osmanlı’nın ikinci asayiş problemi ise, her ülkede görülebilen cinsten olandır. İç kaynaklı tehditlerin bu neviden örneklerine; I. Dünya Savaşı’nda sıkça rastlanır. Vatandaşlardan bazıları yasa dışı hareketlerde bulunabilirler. Kanun dışı bu olaylardan, Konya’da da meydana gelmiştir. Fakat o günün Valisi, bu çeşit davranışların önüne geçmesini, her türlü zorluğa rağmen bilmiştir. Ülke olağan üstü bir dönem yaşamaktaysa da üretilen hâl çaresi, vatandaşların huzur ve refahının bozulmaması açısından önemlidir. Konya Valisi’nin yaptığı bu uygulama, ilgili çevrelerden gereken desteği de görmüştür.

⁹ Peter Hopkirk, *İstanbul’un Doğusunda Bitmeyen Oyun*, Çev. Mehmet Harmancı, İstanbul 1995, s. 8.

¹⁰ Robert K. Massie, *Drehtot İngiltere, Almanya ve Yaklaşan Savaşın Ayak sesleri*, Çev. Mehmet Harmancı, İstanbul 1995, s. 678; Palmer, *Çöküşün Yeni Tarihi*, s. 245.

¹¹ David Fromkin, *Barışa Son Veren Barış Modern Orta Doğu Nasıl Yaratıldı 1914-1922*, Çev. Mehmet Harmancı, İstanbul 1994, s. 17.

¹² Esther Benbassa, *Son Osmanlı Hahambaşısının Mektupları Aliyans’tan Lozan’a*, Çev. İrfan Yalçın, İstanbul 1998, s.37; Fromkin, *Barışa Son Veren*, s. 13.

¹³ Mayer vd., *aynı eser*, s. 47.

¹⁴ Benbassa, *Osmanlı hahambaşısının*, s. 28.

¹⁵ Lewis, *Orta Doğu*, s. 259.

¹⁶ Yzb. Frederick Burnaby, *Küçük Asya Seyahatnamesi Anadolu’da Bir İngiliz Subayı 1876*, Çev. Meral Gaspiralı, İstanbul 1998, s. 23.

¹⁷ Dr. Philip H. Stoddard, *Teşkilât-ı Mahsusa*, Çev. Tansel Demirel, İstanbul 1993, s. 50.

¹⁸ Paul Kennedy, *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri*, Çev. Birtane Karanakçı, Ankara 1996, s. 320.

4- SAVAŞ SÜRECİNDE KONYA EMNİYET VE ASAYİŞİNİN GİDİŞATI

21 Ocak 1333(21 Ocak 1917) tarihinde Konya, Jandarma Alay Kumandanı Abbas'a göre, *"Afyonkarahisar, Antalya, Niğde müstakil livaları ve Adana, Ankara, Aydın vilayetleriyle çevrilidir"*¹⁹. Konya Valisi'nin, Dahiliye Nezaretine geçtiği bilgiye göre burası, *" 39.000 km² olup, nüfusu da 532 886 kişidir. Ayrıca iki merkez (Konya-Isparta) dışında, Konya'ya bağlı 10 kaza, Isparta'ya bağlı 6 kaza, toplamda 863 köy ve 9 yerde 9 tane askerlik şubesi mevcuttur"*²⁰.

Alay Kumandanı Abbas'ın aynı yıl, Konya Valiliğine sunduğu raporda, vilayet genelinde asayiş işlerini yürüten 848 jandarma vardır²¹. Düşünülecek olursa, bu kadar geniş bir sahanın emniyet işlerinin, bu miktarla sorunsuz yürüyeceği beklenemez. Çünkü mevcut sayının 608'i her türlü emniyet ve asayiş konularıyla ilgilenirken, geriye kalanlar askeri cepheler, firariler ve çetelerle mücadele etmektedirler²². Eldeki hesaba göre, bir jandarmaya 65 km² alan 1000'in üzerinde nüfus düşmektedir. Buna göre askerler, bırakınız asli vazifelerini yapmayı günlük işlerle bile meşgul olsalar, sayı itibarıyla yetmemektedirler²³. Bu durum göz önüne alınırsa, *"bu bölgedeki emniyet ve asayiş ile ilgili yapılacak olan faaliyetlerin o nispet de düşünüülmesi gerekmektedir"*²⁴.

Her ne kadar yekûn de belirtilen vilayet nüfusuyla, vilayette görevli jandarma erlerinin mevcudunun birinin diğerine oranlanması durumunda, nefer başına 1036 kişi düşerse de şehir ve civarındaki hal ve durumdan, bu rakam 1500 kişi olarak düşünülmelidir. Çünkü civar vilayetlerden tecavüz eden bir takım silahlı eşkıyayı takip ve kovalamacasından tutun da, vilayetteki diğer hükümet işlerinin yürütülmesi, adliye muameleleri, askerin yiyecek işlerini karşılamak için ziraatla uğraşanlar da dahil diğer meslek gruplarında iş görenlerin de olduğu düşünülecek olursa, bu mevcutla emniyet ve asayişin yeterli derecede temin edilemeyeceği ortadadır²⁵.

Abbas'ın raporuna göre, iki saatlik mesafeye görevli giden iki jandarma, verilen görevi yaparlarsa da, ansızın karşılarına çıkan, sevk esnasında silahlarıyla firar edenlere, yol boyunca rastladıkları kaçakçılara da müdahaleleri yüzde yüz ihtimaldir²⁶. Ayrıca, kazalardan yapılacak askeri

¹⁹ BOA., DH. EUM 6. Şube 18/49, lef 12.

²⁰ Aynı dosya, lef 5.

²¹ Aynı dosya, lef 12.

²² Aynı dosya, lef 5.

²³ Aynı dosya, lef 5-12.

²⁴ Aynı dosya, lef 12.

²⁵ Aynı dosya, lef 12.

²⁶ Aynı dosya, lef 12.

celpler için jandarmaların görevlendirilmesi zorunludur. Bu öncelikli görevleridir. İhmale de gelmemektedir²⁷.

Bütün bu uğraşlardan dolayı, “ uhdesindeki jandarma erlerinin gece gündüz demeden olağanüstü vazife görmekten yıprandıklarını, hatta askerlik yaşından çok ileride olmalarına rağmen, aldıkları terbiye ve vatana hizmet etmekten geri duramama gibi bir gayeyle hatasız iş görmek için uğraştıklarını belirten”²⁸. Abbas, hepsinin yorgun ve bitap düştüklerini rapor eder.

Harbiye Nezareti ve Vilayete verdiği bu raporlarda Abbas, mevcut kadronun bunca fedakârlığının daha ne kadar devam edebileceğini, bu konuda ileride ümitsizliğe düşülebileceğini anlattı. Bu kadroya, işlerin düzgün gitmesi, emniyet ve asayişin iyi şekilde, yerinde ve zamanında müdahalesinin temini isteniyor ise, yarısı atlı (süvari) yarısı piyade olmak üzere, en az 300 kişilik takviyenin yapılması gerektiğini ortaya koydu. Bunun bir zorunluluk olduğunu belirtti²⁹.

5- ASAYİŞ KUVVETLERİNİN İLÇELERE GÖRE DAĞILIMLARI

21 Mart 1333 (21 Mart 1917) tarihi itibarıyla, Konya Jandarma Alayı’nın sorumluluk sahasına giren Konya merkez, Isparta merkez ve ilçelerinin nüfuslarıyla, bu kazalara tabi köylerin sayıları ile bir jandarma erine düşen nüfus miktarları şöyledir³⁰.

Merkez isimleri	Bölük takım kuvvetleri	Kazaların nüfusları	Bir ere isabet eden nüfus miktarı	Kazalara ait köy adedi	Mülâzahat
Konya	232	222331	1100	102	Konya merkez taburu
Akşehir Kazası	38	69646	1838	97	
Ilgın Kazası	21	33400	1600	45	
Kadınhanı Kazası	49	34760	507	51	
Seydişehir Kazası	26	30486	1137	38	
Beyşehir Kazası	34	41304	1227	74	
Bozkır Kazası	48	58475	1182	108	
Karaman Kazası	36	58551	1626	125	
Ereğli Kazası	30	29695	744	72	
Sultaniye (Karapınar) Kazası	23	19539	850	43	
Koçhisar Kazası	32	34699	770	108	
YEKÜN	569	632886			
Isparta	72	52398	728	61	Isparta taburu
Uluborlu Kazası	18	20380	1130	23	
Eğirdir Kazası	42	29419	700	65	
Karaağaç Kazası	25	26025	1041	49	
Yalvaç Kazası	27	32191	1150	35	

²⁷ Aynı dosya, lef 11.

²⁸ Aynı dosya, lef 11.

²⁹ Aynı dosya, lef 11.

³⁰ Aynı dosya, lef 10.

Burdur Kazası	59	58508	995	96	
Tefenni Kazası	18	28391	1577	24	
YEKÛN	261	227312			
Genel Yekûn	830	860197	1036		

6- GÜVENLİK KONUSUNDA KONYA VALİSİNİN ÇABALARI

Jandarma Alay Kumandanı Abbas'ın 21 Ocak 1333 (21 Ocak 1917) tarihli raporunda belirttiği inzibat vaziyetini değerlendiren Vali Ahmet Muammer Bey, işin vahametini görmüştü. Konya'daki emniyet ve asayişin günden güne kötü bir hal aldığını fark etti. Bu gerekçeden, 3 Nisan 1333 (3 Nisan 1917)'de konuyla ilgili olarak, Dahiliye Nezaretini bilgilendirdi.

Yazısında, Vilayet genelinde artış gösteren kanunsuz hareketler ile bu konuda hizmet verenlerin sıkıntılı olduklarını belirtti. Eldeki mevcutla, emniyet ve asayişin kesinlikle karşılanamayacağını söyledi. Hatta zaman içerisinde eşkıyalık hareketlerinin hangi boyuta ulaşacağını düşünmek bile istemediğini vurguladı. Jandarmanın *“Genç, dinamik, talim ve terbiyeye aşına erlerle takviye edilmesini istedi”*³¹.

Yapılacak yeni takviye kuvvetlerle, şiddet olaylarının önünün alınacağını, halkın maruz kaldığı tecavüzlerin ortadan kalkacağını, askeri sevkler esnasında firar edenlerin önüne geçileceğini, huzuru bozanlara, çetelere karşı meydanların boş bırakılmayacağını ortaya koydu. Ayrıca yeni tedbir olarak, cephelere sevk edilirken askerlere verilen tüfekler, teslim olacakları birliklerine kadar verilmeyecek, muhafızların yanlarında götürülerek, ancak son noktada kendilerine teslim edilecektir. Oluşturulacak farklı takip kolları sayesinde ve sıkı bir denetimin neticesinde, *“silahıyla firar etme”* konusunun halledileceğini söyledi. Öncelikle yapılacak takviyenin halledilmesini beklediklerini anlattı.

Şayet takviye yapılamaz ise, firarilerin sayısında her gün artışlar yaşanacağını, vilayet emniyet ve asayişinin şiddetlenerek bozulacağını, tehditlerin artacağını, jandarmaların buna yetişemeyeceklerini vurguladı. Böyle bir ortama gelinmesi halinde, adliye muamelelerinin sekteye uğrayacağını, bunun da eşkıyanın işini kolaylaştıracağını, bunlara katılanların günden güne çoğalacağını söyledi. Zamanla bunların, tarlalarını eken köylülerin, çiftçilik yapmalarını engellemekten tutun da yaylalarına çıkmalarına engel olmaya kadar varacağını belirtti.

Nezaretin bu konuda duyarlı davranarak, göndereceği kuvvetlerin Konya Jandarma Mektebi'nde, şayet varsa eksik kalan talimlerini tamamlayarak, emniyet kuvvetlerine katılımlarının sağlanmasını istedi. Sözlerine, bu konuda acele davranılmasını da ekledi³².

³¹ Aynı Dosya, lef 9.

³² Aynı Dosya, lef 9.

7- KONYA ASAYİŞİ KONUSUNDA NEZARETLER ARASINDAKİ YAZIŞMALAR

26 Nisan 1333 (26 Nisan 1917)'de, Dahiliye Nazırı Vekili Cavit Bey, Konya Valisi'nin isteğini Harbiye Nezaretine gönderdi. Harbiye Nazırı yazıyı değerlendirilmesi için Emniyet-i Umumiye Jandarma Kumandanlığına havale etti.

Cavit Bey yazısında, Konya ve civarında çoğalan eşkıyaların, asker kaçaklarının, halkın huzur ve sükûnetini bozduklarını, bunun günden güne her alana yayıldığını ve vatandaşların rencide olduklarını belirtti. Durumun aciliyetinin, Vali'nin yazısı ve Alay Kumandanının raporundan anlaşıldığını, ülke emniyet ve asayişinin önemli olduğunu, bu nedenle Konya Jandarmasına gerekli takviyenin mutlaka yapılmasını istedi.

Emniyet-i Umumiye Müdüriyetinin değerlendirdiği ve sonucunu belirttiği yazısı, 5 Mayıs 1333 (5 Mayıs 1917)'de Umum Jandarma Kumandanı İbrahim'e geldi. Miralay İbrahim yazıyı, Harbiye Nezareti aracılığıyla 13 Mayıs 1333 (13 Mayıs 1917) tarihinde, Dahiliye Nezaretine gönderdi.

Dahiliye Nezaretine gelen cevabi yazıda, Konya Jandarma Alay Kumandanından, aynı isteklerin daha önceden de dillendirildiği vurgulanmaktaydı. Talep olunan jandarmaların sağlanabileceği bir kaynağın olmadığı belirtilmişti. Bununla beraber Konya'daki hal ve vaziyetin dikkate alınacağı ve öncelik tanınarak, yeni askere alınacaklardan ancak karşılanabileceğinden bahsedilmişti. Konu ile ilgili açıklama, Konya Jandarma Alayı'na iletilmişti. Bu defa Konya Valiliği'nin aynı konuda özel bir istekte bulunması, oradaki durumun gidişatını ortaya koymaktaydı. Ancak bu konudaki imkânsızlıklar hâlâ devam ediyordu. Takviye kuvvetler gönderilene kadar, mevcut efradın daha istifade edilir hale getirilmesinden başka bir çarenin olmadığı bildirildi³³.

Dahiliye Nazırlığına atanan Talat Paşa, 22 Mayıs 1333 (22 Mayıs 1917)'de, Konya Valiliğine konuyla ilgili olarak, talep olunan efradın temininin mümkün olamayacağını, başka şehirlerde görevli olanlardan da alınarak, Konya'ya kaydırılamayacağını belirtti. Yapılması gerekenin, mevcut askerlerin daha planlı kullanılmasından başka bir çözümün bulunmadığını vurguladı. Gelecekte askere alınacaklardan, vilayetin durumu göz önüne alınarak öncelik tanınacağını belirtti³⁴. Bunu Harbiye Nezaretinden gelen cevaba dayandırdı.

³³ Aynı dosya, lef 7.

³⁴ Aynı Dosya, lef 6.

8- KONYA KÖY BEKÇİLERİ TEŞKİLATI'NIN KURULMASI

Savaşın uzun sürmesi ihtiyaçları artırmaktaydı³⁵. Yaşanan olağanüstü dönemden dolayı Harbiye Nezareti, deneyimli jandarma erlerinden Konya'ya gönderememişti. Çünkü öncelikli olan, dış tehditlerin halledilmesi idi.

Vali Muammer Bey ise, şehrin güvenlik meselesini riske etmek istemiyordu. Daha doğrusu, erkeklerin savaşılan cephelere yollanmalarından telaşlanmaktaydı. Geç kalmak niyetinde de değildi. 7 Haziran 1333 (7 Haziran 1917)'de, Dahiliye Nezaretine bir yazı daha gönderdi.

Yazısında, seferberlik emrine göre, sürekli askeri celplerin gerçekleştirildiğini belirtti. Uygulama çerçevesinde askere alınanların cephelere iltihak ettirildiklerini, emniyet ve asayişte kullanılmak için, jandarmaya yeterince kuvvet aktarılmadığından bahsetti. Yeni askere alınacak efrattan ise, kış mevsimi yaşandığından dolayı yeterince verimin alınamayacağını, çok engel ve meşakkatin ortaya çıkacağını, velhasıl Konya'ya yapılacak takviye kuvvet konusunun yakın zamanda gerçekleştirilemeyeceğini, yapılabilse bile bunun çok geç olacağını söyledi³⁶.

Yeni çare olarak gördüğü, Konya köylerindeki asil aile gençlerinin kabiliyetli olanlarından, "*Konya Köy Bekçileri Teşkilatı*" adı altında istihdam edilerek faydalanılmasını önerdi. Toplanacak olan gençlere, kapalı durumdaki "*Konya Jandarma Efradı İdadi Mektebi'nde*" bir ay eğitim verilecektir. Uzman zabıtların verecekleri eğitimde, köylülerle iyi geçinme, eşkıya takibi usul ve yöntemleri öğretilenektir. Uygulanan belli talim ve terbiyeden sonra, yardımcı kuvvet olarak jandarmaların yanında yer alacaklardır³⁷.

Ek kuvvet olarak tasarlanan bu birlikteki görevlilerin her birine, aylık yarı maaş tutarı ödenecek ve masraf, Konya Valiliği Bütçesinden karşılanacaktır. Ancak, 150 lira tutarındaki bir aylık eğitim giderleri ile iâşe harcamalarını, Dahiliye Nezareti verecek silahlarını ise, Hükümet dağıtacaktır. Bu silahlar, Konya Jandarma Alayı'nın deposunda bulunan, "*büyük çaplı martin tüfeklerden*" olacaktır. Bu konuda, Umum Jandarma Kumandanlığının onayının alınması söz konusudur. Dağıtılacak bu silahların ücretlerini ise, seçilen bekçilerin mensubu bulunduğu köy halkı karşılayacaktır.

³⁵ Bu konuda bkz., Ahmet Atalay, *Meşrutiyetten Cumhuriyete Konya'da Kurulan Millî Şirketler ve Millî Bankalar*, Konya 2001, s.38.

³⁶ Aynı Dosya, lef 5.

³⁷ Aynı Dosya, lef 5.

Bu minval üzerine Konya Valiliği, deneme mahiyetinde 50 köyden 50 bekçinin seçilerek, eğitimlerine başladıklarını ilan etti³⁸.

9- KÖY BEKÇİLERİ TEŞKİLATININ ONAYLANMASI

Konya Valiliği'nin aceleyle getirerek, 7 Haziran 1333 (7 Haziran 1917)'de kurduğu ve onayını beklediği, Konya Köy Bekçileri Teşkilatı'nın bekçileri eğitimlerini sürdürürlerken, 27 Haziran 1333 (21 Haziran 1917) tarihli Dahiliye Nezareti yazısı geldi.

Yazıda, “ *uçar teşkilat*” olarak adlandırılan jandarma kuvvetlerine katılımı düşünülen, yardımcı köy bekçilerinin (kuvvet-üz-zahr) kuruluşuna onay verildiği ve Konya jandarmasına daha da güç katacağı belirtildi.

Hayırlı çalışma olarak adlandırılan köy bekçileri için, Konya Valiliği'nin talebi olan eğitim masraflarının tedarik edilerek, vilayet hesabına aktarıldığı bildirildi. Bekçilere verilecek “*büyük çaplı martin tüfekler*” için ise, Jandarma Nazırı adına Müsteşar Abdülhalik Bey'in, Jandarma Kumandanı Rasim Bey'e gerekli talimatı verdiği ifade edildi³⁹.

10- BEKÇİLERE SİLAHLARIN DAĞITIMI VE DENETİMİ

Harbiye Nezareti, Harp Dairesi Başkanlığı'nın kararına göre, Konya Vilayetinde teşkil edilen, Köy Bekçileri Teşkilatı'nın eğitime tabi tuttuğu bekçilere, Konya Jandarma Alayı Deposu'ndan dağıtılacak, büyük çaplı martin tüfeklerin dağıtımı için onay çıktı.

29 Haziran 1333 (29 Haziran 1917) tarihli karara göre, senet karşılığında bekçilere verilecek olan silahlar, jandarmanın nezaretinde bulundurulacak, aslını kaybedenler, nedensiz bozulmalarına sebep olanlar, gereksiz yere mermi harcayarak zarar ve ziyan verenler şiddetle cezalandırılacaklardır. Bu durum, Konya Jandarma Alayı'na da tebliğ edilmiş olup, aynı konuda her zaman hassas davranılacağı hatırlatılmıştır⁴⁰.

12 Temmuz 1333 (12 Temmuz 1917) tarihinde aynı konuda, Dahiliye Nazırı Talat Paşa ise Harbiye Nezaretinin cevabi yazısına dayanarak, “*silahlar bekçilere dağıtılacak. Ancak kaybedenler, bozanlar ve boşuna mermi harcayanlar ücretlerini ödeyeceklerdir*” der. Silahların, senet karşılığında dağıtılacağını ve Konya Jandarma Alayı'nın denetimi ve gözetimi altında bulundurulacağını belirtir⁴¹.

³⁸ Aynı Dosya, lef 5.

³⁹ Aynı Dosya, lef 4.

⁴⁰ Aynı Dosya, lef 1.

⁴¹ Aynı Dosya. Lef 3.

11- KÖY BEKÇİLERİNİN TAYİNLERİNİN YAPILMASI

Konya Valiliği'nin, Dahiliye Nezareti'ne 6 Ağustos 1333 (6 Ağustos 1917)'de verdiği bilgiye göre, emniyet ve asayiş konularından hiç anlamayan 50 köy bekçisi, mevsim kış olmasına rağmen bir aylık eğitimlerini tamamladılar.

Aldıkları eğitimin sonucunda, imtihana tabi tutuldular. Talim ve tedris sınavlarından başarılı olanlara sertifikaları verildi. Nüfus cüzdanı bilgilerine göre, birer kimlik kartı (vesika) düzenlendi. Bu vesikalara kendilerine dağıtılan silahların künyeleri de işlendi. Yapılan törenle tayinleri gerçekleştirildi.

İlk grubun tayin işlemleri yapılırken, seçilen 30 kişilik başka bir grup eğitime başladı. Bu grubun arkasından ise, Teşrin-i evvel (Ekim) ayının içerisinde, daha fazla bekçi adayı seçilecek, alacakları talim ve tahsilin akabinde onlar da görevlendirileceklerdir⁴².

I. Dünya Savaşı esnasında kurulan Konya Köy Bekçileri Teşkilatı'nın akıbeti ile ilgili bir bilğimiz yoktur. Ancak kanaatimiz Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla birlikte belirsizliğe girdiğidir.

12- SONUÇ

Emniyet ve asayiş ülkelerin yaşam kaynağıdır. Her ne vaziyet olursa olsun bu durumlarından taviz vermezler. Nedeni de hayatîyetleriyle alâkalı olmasıdır. Bu yüzden ki, tehditlerin kaynağı hangi yönden gelirse gelsin, acımadan davranmak genel kuraldır. Bundan dolayı ülkeler, tehditlerin önüne geçmek amacıyla asker, polis, bekçi gibi emniyet kuvvetleri oluştururlar.

Devletler, en müşkül anlarında dahi bu konuyu ihmal etmezler. Araştırmada görüleceği üzere her şeyin harap olduğu, I. Dünya Savaşı'nda bile Osmanlı, yıkılmakla karşı karşıya bulunsa da, kent güvenliği açısından bakıldığında, bunu ihmal etmemiştir. Vatandaşların huzuru noktasında, elinden gelen neyse fazlasıyla yaptığı görülmektedir. En güzel örnek de, Konya'daki uygulamadır. Güvenlik zafiyeti ortaya çıkar çıkmaz, Konya Köy Bekçileri Teşkilâtı kurulmuştur. Özel bir düzenlemeye tabi olmayan bu teşkilat, olağanüstü dönemin çözümsüzlüğünde üretilmiş çözüm yollarından biridir. Geçici olup yardımcı kuvvet mahiyetindedir.

Bu bize, bürokratik kesimden valilerin, zor şartlarda bile olsalar, emniyet ve asayiş asla göz ardı etmediklerini göstermektedir. Osmanlı'da, giderayak uygulamaya konulan bu davranış belki de bir ilktir. Ve Konya'da

⁴² Aynı Dosya, lef 2.

uygulanmıştır. Bugün benzer bir uygulama “*Korucu sistemi*” adı altında, Doğu ve Güney Doğu Anadolu’da, biraz değişik şekliyle uygulanmaktadır.

KAYNAKLAR

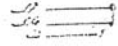
1-Arşiv Vesikaları

a-Başbakanlık Osmanlı Arşivi

-DH. EUM 6. Şube 18/49

2-Yayınlanmış Eserler

- ATALAY, Ahmet; Meşrutiyetten Cumhuriyete Konya'da Kurulan Millî Şirketler ve Millî Bankalar, Çizgi Kitabevi, Konya 2011.
- BENBASSA, Esther; Son Osmanlı Hahambaşısının Mektupları Alyans'tan Lozan'a, Çev. İrfan Yalçın, Milliyet Yayınları, İstanbul 1998.
- BURNABY, Yzb. Frederick; Küçük Asya Seyahatnamesi Anadolu'da Bir İngiliz Subayı 1876, Çev. Meral Gaspıralı, Sabah Kitapları, İstanbul 1998.
- FROMKİN, David; Barışa Son Veren Barış Modern Ortadoğu Nasıl Yaratıldı 1914-1922, Çev. Mehmet Harmancı, İstanbul 1994.
- HOPKİRK, Peter; İstanbul'un Doğusunda Bitmeyen Oyun, Çev. Mehmet Harmancı, Sabah Kitapları, İstanbul 1995.
- KARABEKİR, Kâzım; Gizli Harp İstihbarat, Yay. Haz. Emrullah Tekin, Kamer Yayınları, İstanbul 1998.
- KENNEDY, Paul; Büyük Güçlerin Yükselişi ve Çöküşleri, Çev. Birtane Karanakkı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1996.
- LEWİS, Bernard; Ortadoğu, Çev. Mehmet Harmancı, Sabah Kitapları, İstanbul 1996.
- MAYER, S. L. Vd.; Birinci Dünya Savaşı Ansiklopedisi, Cilt: 1, Görsel Yayınları, İstanbul 1976.
- MASSİE, Robert K.; Dretnot İngiltere, Almanya ve Yaklaşan Savaşın Ayak Sesleri, Çev. Mehmet Harmancı, Sabah kitapları, İstanbul 1995.
- PALMER, Alan; Osmanlı İmparatorluğu Son Üçyüz Yıl Bir Çöküşün Yeni Tarihi, Çev. Belkıs Çorakçı Dışbudak, Sabah kitapları, İstanbul 1995.
- STODDARD, Dr. Philip H.; Teşkilât-ı Mahsusa, Çev. Tansel Demirel, Arba Yayınları, İstanbul 1993.

[illegible][illegible]

مقدار	مقدار نفوس	مقدار نفوس	مقدار نفوس	مقدار نفوس	مقدار نفوس
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۹۷	۱۸۴۸	۶۹۶۶	۶۹۶۶	۶۹۶۶	۶۹۶۶
۹۵	۱۶۰۰	۴۴۹۰	۴۴۹۰	۴۴۹۰	۴۴۹۰
۵۱	۵۰۷	۴۴۷۶	۴۴۷۶	۴۴۷۶	۴۴۷۶
۴۸	۱۱۴۷	۴۰۹۸۶	۴۰۹۸۶	۴۰۹۸۶	۴۰۹۸۶
۷۹	۱۰۴۴	۹۱۴۰۹	۹۱۴۰۹	۹۱۴۰۹	۹۱۴۰۹
۱۰۸	۱۱۸۴	۵۸۹۷۵	۵۸۹۷۵	۵۸۹۷۵	۵۸۹۷۵
۱۰۵	۱۶۶۶	۵۸۵۵۱	۵۸۵۵۱	۵۸۵۵۱	۵۸۵۵۱
۷۴	۷۹۴	۴۹۶۹۵	۴۹۶۹۵	۴۹۶۹۵	۴۹۶۹۵
۴۴	۱۵۰	۱۹۵۴۹	۱۹۵۴۹	۱۹۵۴۹	۱۹۵۴۹
۱۰۸	۷۷۰	۴۹۶۹۹	۴۹۶۹۹	۴۹۶۹۹	۴۹۶۹۹
۰	۰	۶۴۱۸۸۶	۶۴۱۸۸۶	۶۴۱۸۸۶	۶۴۱۸۸۶
۲۱	۷۴۸	۵۴۴۹۸	۵۴۴۹۸	۵۴۴۹۸	۵۴۴۹۸
۴۴	۱۱۴۰	۴۰۴۸۰	۴۰۴۸۰	۴۰۴۸۰	۴۰۴۸۰
۶۵	۷۰۰	۴۹۴۱۹	۴۹۴۱۹	۴۹۴۱۹	۴۹۴۱۹
۹۹	۱۰۴۱	۴۶۰۴۵	۴۶۰۴۵	۴۶۰۴۵	۴۶۰۴۵
۴۵	۱۱۰۵	۴۴۱۹۱	۴۴۱۹۱	۴۴۱۹۱	۴۴۱۹۱
۹۶	۸۹۵	۵۸۵۰۸	۵۸۵۰۸	۵۸۵۰۸	۵۸۵۰۸
۴۹	۱۵۷۷	۴۸۴۹۱	۴۸۴۹۱	۴۸۴۹۱	۴۸۴۹۱
۴۴	۴۴۷۴۴	۴۴۷۴۴	۴۴۷۴۴	۴۴۷۴۴	۴۴۷۴۴
۱۰۴۶	۱۶۰۱۹۸	۱۶۰۱۹۸	۱۶۰۱۹۸	۱۶۰۱۹۸	۱۶۰۱۹۸

[illegible]

سورة

اسرار و کوی و سرائے

حماک

اور احمد

20.6

دوسره دفتريده
 امنيت عموميہ اوراق قلمی
 قلمی اندازم

۴۵۱۱۹ ۴۵۶۴۴	ويريلن نومرولر
۱۸	تاریخ تودیع
۱۸	آلان دائره
۱۰۲	آلانك امضاسی
۱۰۲	ملاحظات

• طبعه • ۱۴۲۱ هـ

